

Projev ministra obrany Alexandra Vondry na velitelském shromáždění

Praha, 18. listopadu 2010

Vážený pane prezidente, pane předsedo vlády, vojáci, důstojníci, dámy a pánové,

na úvod chci poděkovat panu prezidentovi a panu premiérovi, že mezi nás přišli. V kontextu toho, co se děje, je to velice důležité. Je důležité, že na nejvyšších místech jsou lidé, kteří jsou ochotni za armádu dýchat.

Od svého nástupu do úřadu letos v létě jsem navštívil většinu útvarů v naší zemi. Byl jsem v Kosovu i v Afghánistánu a měl jsem bezpočet diskusí s vojáky i civilisty o situaci v armádě na Ministerstvu obrany. Na jednu stranu, přiznám se, nejsem ze situace, ve které se nacházíme, šťastný. Na druhou stranu mě uchvátila profesionalita mnoha velitelů i obyčejných vojáků, se kterými jsem se doma i v zahraničí setkal. Právě oni, srdcaši a opravdoví profesionálové, jsou velkou nadějí do budoucnosti.

Mé pocity jsou tedy smíšené, ale překážek se nebojím. V tomto ohledu jsem také šťastný. Víím, čím si armáda v posledních dvaceti letech prošla. Víím, že slova o stabilizaci a závažných zítiscích, o reformách, o koncepcích, o transformacích a optimalizacích jste slyšeli mnohokrát. Víím, že mnozí z vás si kladou otázky, jak je možné, že dvacet let po zahájení klíčových reforem se snižují hodnoty, propouští se, sahá se na peníze, omezuje se výcvik, nebo nezbyvá na výstroj. Víím, že se mnozí z vás, podobně jako já, divíte, proč je resort každou chvíli zmiřován v médiích, a to ne vždy ve světle, v jakém bychom si určitě mohli.

Proto chci nejprve poděkovat všem, kteří vydrheli, neztratili důvěru a poctivě pracují na zajištění obrany a bezpečnosti naší republiky. Přesvědčil jsem se o tom, že důvěra je v resortu nedostatkové zboží. Pracuji na tom, abych ji obnovil. Nechci vám zde slibovat, že se okamžitě a jakoby mávnutím kouzelného proutku vše změní. Role má a mého týmu, který se v posledních měsících formoval, je identifikovat problémy a vytvořit podmínky pro to, aby se neopakovaly a aby došlo k žádoucím změnám. Uvedení těchto změn v život bude ovšem záviset především na vás.

Prvním předpokladem je, že si nebudeme nic nalhávat. Hospodářská krize ve světě se nevyhnula ani nám. Finanční možnosti státu se budou zlepšovat jenom pomalu. Getst musíme věchni. Na současný stav se ovšem dá dívat dvojím způsobem: pasivně a nebo aktivně. Buď být jako zvíře jdoucí na porážku, každý rok plátněgkrat a l'ekat na konec. A nebo pochopit nynější rozpol'tové restrikce jako příležitost ke změně k nastavení nových, racionálních, více soutěživých a přehledných pravidel, která budou předpokladem pro stabilitu a nový r'řst.

Zvolil jsem druhou možnost a vás hádám o totéž. Odmítám myšlenku, že tento resort je manažersky nešditelný. Odmítám povyřování zájmů skupinek uvnitř i vně ministerstva obrany nad celek. Odmítám sehrávat roli pouhého rozhodčího v interních sporech. Zvolil jsem si roli toho, kdo resort vede, nikoli toho, kdo sedí a nechává se vést okolnostmi a okolím. Od této chvíle si před každým vážným krokem věchni položíme tu

základní otázku: Jak tím, co dělám, přispívám k obraně a bezpečnosti naší vlasti? To je pravý důvod naší existence, nezapomínejme na to. Vždy odpovídáme: slouhím vlasti.

Zadal jsem vytvoření Bílé knihy o obraně. V soulasnosti na ní pracují desítky lidí – vojáci i civilisté, uvnitř vně resortu. Neděle nic neobvyklého. Stejně výzvy šel včichni naši spojenci v NATO – v Lisabonu, kde budeme zítra a pozítří, v Londýně, v Berlíně, v Paříži a jinde. Naše hlavní východisko je jediné: nechceme snižovat naše politicko-vojenské ambice. Víme, jaké jsou naše ústavní povinnosti. Víme, že v soulasnosti nejsme schopni některých ambicí dosáhnout. Právě Bílá kniha by měla ukázat směr, jak tyto ambice v příštích letech naplnit.

Ale pozor, Bílá kniha bude významná, ale chci bych varovat před příšnými očekáváními – jenom dokument, byť sebelepší, jak jsme se přesvědčili v minulosti, sám o sobě nestálí. Předpokládám, že bude představena na jaře příštího roku tak, abychom mohli závěry a doporučení začít uvádět v život od 1. ledna 2012. Některé změny však musíme udělat hned.

Od 1. ledna dojde ke změně v hodnostních sborech a hodnostech. Více než polovina vojáků bude hodnost snížena a já chápu, že jde o bolestivý krok. Je to však krok nezbytný, protože se jím napravuje chyba, která má kořeny v roce 1999 a která po zahájení profesionalizace vedla ke vzniku armády bez mužstva. Hádám všechny, kterých se to týká, včetně i jejich velitele, aby tento krok přijali jako nezbytnou nutnost, bez které se neobejdeme. Spolu s dalšími opatřeními napomůže tomu, aby struktura armády měla tvar silné pyramidy, nikoli přestárleho stromu.

Chci využít této příležitosti, abych vás, velitele, poprosil: hovořte znovu a znovu s vojáky a vysvětlujte jim, co je třeba od 1. ledna. Zdůrazněte, že nejde o degradaci, že jde o opatření, které uvádí stav věci v ozbrojených silách na pravou míru.

Do budoucna by vám větší jistotu mělo poskytnout vytvoření nového kariérního řádu. Každý by měl od nástupu do armády vědět, co jej čeká, co bude muset splnit, aby byl povýšen, jaká funkce se váže k jaké hodnosti a podobně. Zároveň předpokládáme úpravu vzdělávacího systému. Větší důraz by se měl klást na humanitní vzdělání, protože velitel nesmí být pouze technokrat, ale musí chápat širší souvislosti a poslání vojenského řemesla: proč jsme tady, na co navazujeme a čemu slouhíme.

Předpokládáme také zjednodušení struktury velení a řízení – ta soulasná je přispívající na armádu mnohem větší, než máme a než budeme mít. Na tomto místě nechci zapomínat na zefektivnění a racionalizaci civilní části ministerstva. Odbyrokratizování šedých procesů je nezbytným předpokladem efektivního fungování resortu jako celku. Zjednodušením šeleno: musíme poskytovat službu, kterou si platí daňoví poplatníci. V souvislosti s tím bude také stanoveno, která místa mají zastávat vojáci, a která civilisté.

Vojáky trápí i nedostatek informací o tom, jak to bude s jejich finančním ohodnocením. Opět bych poňadal velitele – vysvětlujte a vysvětlujte, objevuje se totiž řada nepřesných tvrzení. Celý státní sektor musí čest a my nemůžeme být výjimkou. Proto se příští rok – tak jako všem ve státní správě – sníží vojákům z povolání a úředníkům tarifní

část platů o 10 procent. Vláda se rozhodla jít také cestou odstraňování daňových výjimek. Proto od 1. ledna příštího roku bude zdaněn výsluhový příspěvek patnáctiprocentní daní. Co se týče příspěvku na bydlení, ten pro příští rok zůstává stejný. Zároveň ale musíme najít řešení, jak jej nahradit, protože od 1. ledna 2012 má podléhat zdanění a zároveň odvodům. Jinými slovy, pokud se nic nestane, příspěvek se sníží a resort zároveň odvede ze svého rozpočtu o stovky milionů více na pojistném. Ubezpečuji vás, že budeme hledat řešení, které bude maximálně fér k těm, pro které je tento příspěvek významnou součástí příjmu.

Objevily se informace o omezování výcviku. Je nezbytné proto stanovit si priority a hledat zdroje, abyste mohli v maximální možné míře cvičit. Ozbrojené síly musejí procházet výcvikem. Je naší povinností zamezit plýtvání a ušetřit zdroje pouhým ve prospěch rozvoje schopností ozbrojených sil.

Jedním z těchto zdrojů musí být změna akvizitních procesů, o jejichž efektivitě se i takto a právem pochybuje. Zde musím zdůraznit dvě věci. Za prvé, v mnoha případech bývá s pochybeními spojována armáda. To jsou ty titulky v novinách: *Armáda se krade*. Ne, že by v uniformované části ministerstva bylo vše perfektní, ale nedostatky ve zmiňované oblasti jdou především na vrub civilní části. A to je třeba stále zdůrazňovat.

A za druhé, okamžitě po nástupu jsem zadal několik forenzních auditů a kontrolních prověrek, které napomohou objasnit, co se v minulosti během udělování zakázek dělo. Musím ale zdůraznit, že nejsem policista ani soudce. To hlavní, co od auditů očekávám, je poučení se z chyb minulosti a nastavení prostředí tak, abychom se chovali transparentně a efektivně.

Zabýváme se i správou majetku a jeho odprodejem. Je to velký úkol. Jenom pro představu: Ministerstvo obrany spravuje 17 tisíc nemovitých objektů a 25 tisíc pozemků na zhruba 24 tisíc vojáků z povolání. Ve skladech máme výstroj za 4,5 miliardy korun, o kterou není zájem, a zároveň vojáci nedostávají výstroj, kterou potřebují. V muničních skladech je mnoho munice určené pro zastaralé a již nepoužívané zbraně. Mým úkolem je urychlení odprodeje majetku tak, abychom uvolnili vázané zdroje a pouhli je pro podporu činnosti armády. A tak bych mohl pokračovat ještě hodně dlouho.

Probíral jsem se projevy mých předchůdců. Zajímal jsem se o obsahy koncepcí minulých let a musím říct, že bych mnoho pojmenovaných nedostatků a navrhovaných opatření podepsal i dnes. Stále se nedaří uvést v život systém obranného plánování. Armáda má příliš velký majetek, na jehož údržbu spotřebovává zbytečně mnoho peněz, které bychom všichni mohli využít lépe. Akvizitní proces je nepřehledný a komplikovaný, jsou problémy s investiční disciplínou. A civilní část ministerstva se stále v mnoha případech chová, jako by tu armáda byla kvůli ní a nikoli naopak.

Pak jsem si položil otázku, proč se v uplynulých letech nepodařilo systém změnit, aby dnes fungoval lépe? Proč mnoho dobrých nápadů zapadlo? Proč se nedaří vytvořit stabilní prostředí? Je to kvůli tomu, jak se i takto říká, že politici sahali do rozpočtu ministerstva obrany jako do záložní kasičky a nedodrželi to, co slíbili při zahájení reformy? Je na vině to, že jsem osmým ministrem obrany za posledních deset let?

Jistě vnější nestabilita se přenáší dovnitř a sehrává negativní roli. I proto vedu diskuse se zástupci všech demokratických politických stran, abych zajistil ozbrojeným silám vnější stabilitu, především finanční a obrannoplánovací. Je nezbytné zajistit, aby rozpočet na obranu už neklesal, protože v opačném případě bychom museli snížit své ambice, což by oslabilo schopnost naší obrany a na dlouhodobost České republiky před spojenci by to vrhlo špatné světlo.

Jsem však přesvědčen, že není možné ze současného stavu vinit pouze vnější prostředí. Šířící systém uvnitř resortu je příliš komplikovaný a nepružný. Mezi ministerstvem a velením armády byly vytvořeny zbytečné umělé bariéry. Tato situace nahrává přílišné byrokracii, rozměňování odpovědnosti a neefektivitě. Jenom pro zajímavost, nechal jsem si připravit diagram, co se stane, pokud poškodím systém o informaci. Je příliš velký, takže nepřelétete nápisy v jednotlivých obdélnících, ale podívejte se na to, kolik je v diagramu různých bodů, přes které hádost prochází. Pokud se dodrží všechna pravidla, hádostí se bude zabývat více než dvacet různých míst v systému.

Tím se zvyšuje pravděpodobnost, že jakékoli dobré nápady a opatření se vypaší jako voda z hrnce. Musíme proto co nejdříve, mimo jiné, dokončit revizi vnitřních norem, abychom zjednodušili šíření resortu.

Z toho, co se o nás píše, bychom mohli mít pocit, že je na ministerstvu obrany všechno špatně. Není tomu tak. To už jsem řekl na počátku svého vystoupení. Za posledních deset let se podařilo mnoho dobrého, armáda je zcela odlišná od té v 90. letech. Je profesionální. Je zkušenější, odolnější a modernější. Je schopná rychle a účinně pomáhat při živelních pohromách, jak se znovu ukázalo během letních povodní na severu země. Má dlouhou českou věrnost, kterou nesmíme svými chybami ztratit. A jsme oceňováni spojenci, mimo jiné za zahraniční mise. Před dvěma týdny se nám podařilo to, po čem jste vy dlouhá léta volali – vláda a Parlament daly dvouletý mandát pro působení našich vojáků v zahraničí.

Občas se objevují výtky, že připravujeme armádu na jeden typ konfliktu, ale není tomu tak a čísla to dokazují. Nebudujeme a nebudeme budovat hádnou cizineckou legii. Mísími prochází přibližně pět procent vojáků a vydáváme na ně čtyři procenta z rozpočtu.

Co se týče výzbroje, ta se nenakupuje kvůli Iráku, Kosovu, nebo Afghánistánu, ale je určena k modernizaci ozbrojených sil jako celku. Jsem přesvědčen, že díky tomu a díky zkušenostem z misí, kterými jen od roku 2003 prošlo na 16 tisíc vojáků z povolání, jsou vojáci dnes lépe připraveni na obranu území České republiky i našich spojenců, což je a vždy zůstane primárním úkolem české armády.

Dámy a pánové, vojáci a důstojníci. Jsme součástí instituce, která má dlouhou tradici a která dala českému národu mnoho hrdinů. Jsme zavázáni v jejich díle pokračovat. Také dnes je v ozbrojených silách mnoho funkčních ostrož, na které můžeme být právem hrdi. Naším cílem musí být spojit tyto ostrovy v jednu pevninu. Takovou, která bude pravou oporou naší státnosti i jejího postavení v Evropě a ve světě.

Děkuji.